

Regelbunden tillsyn i Tällbergs skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1-6

Inledning

Skolinspektionen är ny myndighet för tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprövning sedan den 1 oktober 2008. Det innebär att Skolinspektionen svarar för de frågor som Skolverket tidigare svarade för inom detta område. Inspektioner som påbörjats under Skolverkets ansvar, drivs vidare som regelbunden tillsyn och rapporteras av Skolinspektionen.

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Leksands kommun och besökt Tällbergs skola den 4-5 september 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Tällbergs skola intervjuades rektorn, lärare, elevvårdspersonal, elever och föräldrar. Skolinspektionen besökte även lektioner i alla årskurser på skolan. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tällbergs skola	Antal elever
Förskoleklass	8
Grundskola	83

Tällbergs skola ligger i östra delen av Tällbergs by. Skolan är ursprungligen uppförd år 1917 och renoverades senast år 2002. I anslutning till skolan finns en förskola,

vilken fram till sommaren 2008 också tillhörde rektorns ansvarsområde. På promenadavstånd finns hotell- och konferensanläggningen Gyllene Hornet, vars idrotts-hall och simbassäng skolan nyttjar för idrottsundervisningen.

I Tällbergs skola finns förskoleklass och grundskola årskurs 1-6. Lärare och elever är indelade i två arbetslag: förskoleklass – årskurs 3 och årskurs 4–årskurs 6. Undervisningen bedrivs i åldersblandade grupper, två klasser årskurs 1-3, en klass årskurs 4-5 och en klass årskurs 5-6.

Skolan leds av en rektor. Någon bemannad skolexpedition finns inte förutom rektors egen, skolan har del i Norra områdets kanslifunktion. För elevvård och särskilt stöd finns Norra områdets och kommunens resurser i form av specialpedagog, talpedagog, psykolog, kurator, skolläkare och skolsköterska. Skolan har en egen speciallärare. Språkvalet för årskurs 6 anordnas i samarbete med Sammilsdalsskolan dit eleverna reser med buss.

Denna rapport avser endast förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen beskrivs i separata kommunövergripande rapporter.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att Tällbergs skola i allt väsentligt utgör en trygg och trivsamt studiemiljö inriktad på utveckling och lärande. Lektioner och raster präglas överlag av trivsamt stämning och god arbetsro. På skolan bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete integrerat i den dagliga verksamheten. Lärarna använder olika metoder för att förmedla och överföra den värdegrund som finns angiven i läroplanen om allas lika värde och respekt för den enskilde individen.

Skolans redovisade resultat från de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik visar en starkt nedåtgående trend från 2004 till 2008. Någon sammanställning av kunskapsresultat i förhållande till de nationellt fastställda kursplanemålen i alla ämnen redovisas inte. Av den enkät som riktats till elever och föräldrar i årskurserna 2 och 5 utläser Skolinspektionen att eleverna upplever att de lär sig mycket i skolan och att föräldrarna är av samma uppfattning. Skolan gör emellertid ingen översiktlig sammanställning av vare sig kunskapsresultat eller brukarenkätens svar. Därmed omöjliggörs en utvärdering av utbildningens resultat och undervisningsmetoders ändamålsenlighet. Arbetet med att systematiskt följa upp resultat och utvärdera dessa i förhållande till de nationella målen uppfyller inte författningarnas krav. De tre senaste åren innehåller inte skolans kvalitetsredovisningar några utvärderingar av verksamhetsresultat i förhållande till de nationella målen. Inspektörerna uppfattar redovisningarna som framskrivningar av samma dokument med identiska formuleringar av verksamhetsmål och med enda progression i form av nya datum för utvärdering och uppföljning. Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att Tällbergs skola inte har någon dokumenterad utvärdering av verksamheten de tre senaste åren.

Skolans likabehandlingsplan utgår inte från en kartläggning av den egna verksamhetens förutsättningar och behov och den innehåller inte anvisningar för arbetet med att förebygga diskriminering och arbetet med att främja jämställdhet mellan pojkar

och flickor. Den är inte heller upprättad under medverkan av eleverna. Planen uppfyller därför inte författningarnas krav.

Undervisningen i Tällbergs skola präglas i allt väsentligt av lärarstyrt arbete med stort inslag av arbete utifrån tryckta läromedel. Skolinspektionen bedömer att alltför lite av undervisningen tar sin utgångspunkt i läroplanens mål att sträva mot. Inte heller ges stort utrymme för olika kunskapsformer eller för elevernas inflytande och ansvar för det egna lärandet. Under tid för elevens val ska eleverna enligt grundskoleförordningen ges möjlighet att själva välja något eller några av skolans ämnen för breddning eller fördjupning av kunskaper. I Tällbergs skola erbjuds inte elevens val på ett sådant sätt att förordningens krav uppfylls. Tillsynen visar att skolan har väl fungerande rutiner för att identifiera elever med svårigheter att nå målen och att särskilt stöd ges för dessa. De åtgärdsprogram som skrivs i samband med att särskilt stöd ska ges följer en kommungemensam struktur som tillgodoser förordningens krav. Dock upprättas inte åtgärdsprogram för alla elever som är i behov av särskilt stöd.

Tillsynen visar att de elever som gott och väl når kunskapsmålen inte i tillräcklig utsträckning får de extra utmaningar de skulle behöva för att utveckla sina kunskaper och färdigheter optimalt.

Det är rektorns ansvar att verksamheten inriktas mot att nå de nationellt fastställda målen. Det förutsätter att rektorn är väl förtrogen med den dagliga verksamheten och att han har en tydlig bild av de resultat som uppnås. I Tällbergs skola måste rektorns förtrogenhet med verksamheten förbättras, liksom rektorns arbete med att följa upp och utvärdera utbildningens resultat i förhållande till de nationellt fastställda målen.

Brister som måste åtgärdas

Skolinspektionen bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen för årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan utarbetar inte åtgärdsprogram för alla elever som behöver särskilt stöd (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte författningarnas krav (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolans ordningsregler har inte utformats under medverkan av företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Rektor är inte förtrogen med det dagliga arbetet i skolan (2 kap. 2 § skollagen).

4 (18)

- Rektorns pedagogiska ledarskap uppfyller inte läroplanens krav (Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt Skolinspektionens bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan behöver förbättra arbetet med att göra allsidiga och likvärdiga bedömningar med utgångspunkt i nationella mål.
- Skolan behöver säkerställa att all undervisning tar sin utgångspunkt i mål att sträva mot i läroplanen och i de nationella kursplanerna.
- Samverkan mellan lärarna inom skolan bör förbättras.
- Skolan bör säkerställa att arbete i hög grad inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet
- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande och ta ansvar för sitt eget lärande. Skolan bör också förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen
- Skolan behöver utveckla undervisningen så att den i större utsträckning utgår från varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Skolan bör förbättra sitt systematiska kvalitetsarbete för att kunna bedriva ett medvetet arbete för ökad måluppfyllelse.

Bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Tällbergs skola. Dessutom anges andelen elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen

Ämne	Tällbergs skola			Leksands kommun		
	År 2006	År 2007	År 2008	År 2006	År 2007	År 2008
Svenska	95	87	87	88	75	88
Matematik	100	53	53	86	75	93
Engelska	89	87	87	80	74	82

Källa: Skolans och kommunens egna uppgifter

Kommentar:

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. Resultaten på proven kan också utgöra en grund för lärarnas bedömning av undervisningsmetoders ändamålsenlighet.

Tabellen visar att endast 53 procent av eleverna nådde målen i matematik år 2008. 87 procent av eleverna uppnådde målen i svenska och engelska. Resultaten har försämrats avsevärt från och med år 2006. Någon analys av orsakerna till de försämrade resultaten redovisas inte av rektorn. Inte heller redovisas någon plan för arbetet med att öka måluppfyllelsen.

I jämförelse med kommunens resultat är Tällbergs skolas resultat avsevärt sämre i engelska och något sämre i svenska och matematik år 2008.

Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen för årskurs 5 i samtliga ämnen, se vidare under punkten 3.3 Rektors ansvar.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtätsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att granskningsområdet *Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat* är av god kvalitet främst utifrån att lärarna följer upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen och redovisar dem under utvecklingssamtalen. Uppföljningen av resultaten sker dock inte alltid utifrån de nationellt fastställda målen.

Inom nedanstående område bedömer Skolinspektionen att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Individuell utvecklingsplan

I Tällbergs skola upprättas individuella utvecklingsplaner för varje elev. Vid granskningen av individuella utvecklingsplaner framkommer att innehållet varierar påtagligt både vad gäller omfattning och anknytning till nationella mål. Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i 7 kap. 2 § grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan inte enbart ska vara

framåtsyftande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygsliknande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen kommer att revideras med anledning av ändringen och beräknas vara färdiga under hösten 2008. Skolinspektionen förutsätter att skolornas fortsatta arbete med individuella utvecklingsplaner sker i enlighet med förordningen.

1.3 Bedömning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna.

Bedömning av området Bedömning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Skolinspektionen bedömer sammantaget att området *Bedömning* är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som grundar sig på att lärarna i årskurserna 1 – 3 följer upp och bedömer elevernas kunskaper främst i ämnena svenska och matematik och att de då inte utgår ifrån de nationella kursplanemålen.

Skolinspektionen finner också att lärarna inte samverkar med varandra i tillräcklig utsträckning kring bedömning av de nationella ämnesproven i årskurs 5.

Inom nedanstående område bedömer därför Skolinspektionen att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls fullt ut.

Allsidig bedömning av elevernas kunskaper och användande av nationella ämnesprov

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn

Lärarna i Tällbergs skola använder diagnostiskt material, tester och de nationella ämnesproven för årskurs 5 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling.

Utgångspunkt vid bedömning

Enligt läroplanen ska läraren utgå från de nationella målen vid bedömning av elevernas kunskaper. I Tällbergs skola följer lärarna i de tidigare årskurserna upp elevernas kunskapsutveckling i ämnena matematik och svenska med olika diagnostiska

prov och tester. I årskurs 5 gör lärarna kunskapsbedömningar i ämnena svenska, matematik och engelska med stöd av de nationella ämnesproven och i andra ämnen i viss mån utifrån de nationella målen. Tillsynen visar att lärarnas uppföljning och kunskapsbedömningar inte alltid sker utifrån de nationella kursplanemålen. Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att göra allsidiga och likvärdiga bedömningar med utgångspunkt i de nationellt fastslagna målen behöver förbättras.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området *Genomförande av utbildningen*, sammantaget är av mindre god kvalitet. Bedömning grundar sig främst på att all undervisning inte tar sin utgångspunkt i läroplanens mål att sträva mot. Utrymme för olika kunskapsformer och elevernas möjlighet till inflytande och ansvar för det egna lärandet ges inte i tillräcklig utsträckning. Därutöver behöver samverkan inom skolan utvecklas.

Utbildningens inriktning

Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot ska ange inriktningen på skolans arbete. De ska därmed ange en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Läroplanens mål att sträva mot ska utgöra underlag för planering av undervisningen. Mål att sträva mot uttrycker bl.a. att eleverna ska utveckla nyfikenhet, lust att lära och tillit till sin

egen förmåga, lära sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Vid lektionsbesök har Skolinspektionen sett exempel på elevers nyfikenhet och lust att lära och bland annat åhört spännande diskussioner mellan elever där de har fått möjlighet att pröva sin förmåga att lösa problem samt att reflektera tillsammans. Flertalet lektioner som Skolinspektionen besökt har dock varit exempel på undervisning vars innehåll styrs av läroböcker och ofta innebär textläsning och uppgifter för eleverna som ska lösas enskilt och skriftligt. I samtal med elever och lärare bekräftas den bilden. Skolinspektionens samlade intryck är att eleverna i varierande grad ges möjlighet att utveckla de kunskapskvaliteter som anges i mål att sträva mot. Mål att sträva mot förefaller inte alltid vara en medveten utgångspunkt för lärarnas planering av undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör säkerställa att all undervisning tar sin utgångspunkt i mål att sträva mot i läroplanen.

Utrymme för olika kunskapsformer

Läroplanen anger att kunskap inte är ett entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Skolans arbete måste inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet.

I läroplanen anges också att eleverna Skolinspektionen få uppleva olika uttryck för kunskaper. De Skolinspektionen få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form Skolinspektionen vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna Skolinspektionen tillägna sig. Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva Skolinspektionen varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.

Genom samtal, intervjuer och lektionsbesök finner Skolinspektionen att undervisningen på Tällbergs skola endast i ringa omfattning ger utrymme för olika kunskapsformer där eleverna kan pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Skoldagen fylls till största delen av lärarledda lektioner med utgångspunkt i läroböcker och en fokusering på fakta och färdigheter.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att arbetet i högre grad inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

I läroplanen anges att det inte är tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen Skolinspektionen bedrivs i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den Skolinspektionen utveckla deras förmåga att ta ett personligt

ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Vidare anger läroplanen att skolan Skolinspektionen klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

Genom samtal, intervjuer och lektionsbesök finner Skolinspektionen att eleverna endast i ringa omfattning ges möjlighet att träna sin förmåga att utöva inflytande och att ta ansvar. Tillsynen visar också att eleverna i Tällbergs skola överlag har liten kännedom om sina individuella mål liksom mål i olika ämnen eller ämnesområden.

Skolinspektionen noterar skillnader mellan skolans lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen. Flertalet av de elever som Skolinspektionen möter uppger att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning och att eleverna ibland ges möjlighet att välja i vilken ordning de ska utföra givna arbetsuppgifter. Några lärare diskuterar ibland val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag, medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering. Vidare framkommer vid intervjuer att elevernas kännedom om målen är bristfällig. I samtal med lärare bekräftas elevernas uppfattning.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör förbättra elevernas möjligheter till inflytande och ansvar för sitt eget lärande. Skolan bör också förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.

Samverkan inom skolan

Läroplanen anger att läraren Skolinspektionen samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

Tillsynen visar att det i flera avseenden finns en god samverkan inom Tällbergs skola, inte minst i det förebyggande värdegrundsarbetet. I samtal med lärare och med rektorn finner Skolinspektionen dock att lärarnas samverkan med varandra behöver utvecklas för att skapa samsyn inom viktiga områden. Det gäller t.ex. undervisningens utgångspunkt i mål att sträva mot och hur elevernas inflytande över det egna lärandet ska öka med stigande ålder och mognad. I samtal med lärarna framkommer också att de inte samverkar kring bedömningar av de nationella ämnesproven i årskurs 5 utan bedömningen görs i huvudsak av varje enskild lärare. Lärarna samverkar inte heller med andra skolor i kommunen för att säkra bedömningarna i de nationella ämnesproven.

Skolinspektionen bedömer att samverkan mellan lärarna inom skolan som helhet bör förbättras när det gäller undervisningens inriktning, elevinflytande, uppföljning av resultaten och åtgärder för ökad måluppfyllelse.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området *Anpassning av verksamheten till elevernas behov* sammantaget är av god kvalitet. Skolan har funktionella rutiner för att identifiera elever med behov av särskilt stöd. En kommungemensam struktur finns för detta. Elever identifieras och en utredning av stödbehov görs, stödåtgärder planeras och genomförs. I allt väsentligt leder det till att alla elever som har svårigheter att nå målen får särskilt stöd. I samtal med lärare framkommer dock att de ofta upplever processen som alltför tidskrävande.

Skolinspektionen finner också anledning att göra skolan uppmärksam på vikten av att utvärdera ändamålsenligheten med de stödåtgärder som sätts in. De redovisade resultaten i de nationella ämnesproven i matematik påkallar osökt en sådan utvärdering.

Inom nedanstående områden bedömer Skolinspektionen att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls till fullo.

Individanpassad undervisning

I läroplanen anges att läraren i sin undervisning ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Observationer och intervjuer visar att undervisningen på Tällbergs skola många gånger organiseras på ett flexibelt sätt så att den anpassas till elevernas behov och förutsättningar. Genom samtal och lektionsbesök framkommer dock att det finns elever som upplever att arbetsuppgifterna inte är tillräckligt utmanande.

Skolinspektionen vill göra skolan uppmärksam på huruvida elever som är i behov av extra utmaningar får detta i tillräcklig utsträckning.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla undervisningen så att den i större utsträckning utgår från varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och

tänkande.

Åtgärdsprogram

Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, Skolinspektionen rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, Skolinspektionen rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet Skolinspektionen det framgå vilka behoven är, hur de Skolinspektionen tillgodoses samt hur åtgärderna Skolinspektionen följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare Skolinspektionen ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas

Åtgärdsprogrammen på Tällbergs skola är upprättade i enlighet med en kommun-gemensam arbetsgång där upptäckt, kartläggning, åtgärder, ansvarsfördelning och uppföljning struktureras och dokumenteras. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av bedöms uppfylla förordningens krav. I samtal med lärare och elevvårdspersonal framkommer dock att åtgärdsprogram inte har upprättats för alla elever som får särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste upprätta åtgärdsprogram för alla elever med behov av särskilt stöd i enlighet med kraven i förordning.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer sammantaget att området Normer och värden i studiemiljö och samvaro är av god kvalitet.

I Tällbergs skola finns ett aktivt värdegrundsarbete som sannolikt bidrar till en lugn och trygg skolmiljö. Värdegrundsfrågor integreras i den ordinarie undervisningen och lärarna använder olika metoder för att förmedla och överföra den värdegrund som finns angiven i författningarna om allas lika värde och respekt för den enskilde individen. Skolan har utvecklat ett system med elever som är s.k. kamratstödjare och dessutom har man en fadderverksamhet för barnen i förskoleklassen. Lektioner och raster präglas överlag av en trivsamt stämning och god arbetsro för eleverna. Såväl elever som föräldrar och lärare uppger att personalen vidtar omedelbara åtgärder vid eventuella kränkningar eller konflikter.

Inom nedanstående områden bedömer Skolinspektionen dock att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Ordningsregler

Enligt grundskoleförordningen ansvarar rektorn för att det finns ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna Skolinspektionen utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

På Tällbergs skola finns ordningsregler, dessa har emellertid inte utarbetats och följs upp under medverkan av elever och vårdnadshavare.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med ordningsreglerna inte uppfyller författningarnas krav.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Syftet med planen ska vara att främja elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan anger att eleverna ska vara delaktiga i upprättandet av likabehandlingsplanen.

Se även Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling.

Tällbergs skolas likabehandlingsplan utgår inte från en kartläggning av den egna skolans förutsättningar och behov. Planen innehåller inte heller strategier för arbetet med att förebygga diskriminering och arbetet med att främja jämställdhet mellan pojkar och flickor. Skolinspektionen har bland annat sett en anmärkningsvärd könsuppdelning i grupperna för elevens val. Planen är inte heller framtagen under medverkan av elever.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste upprätta en likabehandlingsplan i enlighet med författningarnas krav.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Skolinspektionen granskar dessutom rektors och skolans ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer sammantaget att området *Tillgång till likvärdig utbildning* är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att skolan tar emot elever i enlighet med bestämmelserna och att varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Inom nedanstående område bedömer Skolinspektionen dock att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls till fullo.

Valmöjligheter

I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Undervisningen Skolinspektionen till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val.

Under tid för elevens val på Tällbergs skola erbjuds aktiviteter som till sitt innehåll inte alltid utgår från kursplanemålen. Till exempel erbjuds möjlighet för eleverna att

ägna sig åt sällskapsspel. Skolinspektionen finner det också angeläget att skolan uppmärksammar könsfördelningen i grupperna för elevens val. Tillsynen visar att fördelningen mellan pojkar och flickor är anmärkningsvärd i några grupper. Skolinspektionen bedömer att elevens val inte anordnas i enlighet med författningens krav.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området *Personalens utbildning och kompetensutveckling*:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området *Personalens utbildning och kompetensutveckling* sammantaget är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att lärarna har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver, att lärarna får kompetensutveckling för att kunna fullgöra sitt uppdrag samt att rektorn genom utbildning och erfarenhet skaffat sig pedagogisk insikt.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området *Rektors ansvar* sammantaget är av ej godtagbar kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att rektorns förtrogenhet med den dagliga verksamheten behöver förbättras. Vidare saknas en systematisk redovisning och uppföljning av elevernas kunskapsresultat i alla ämnen utifrån de nationella målen och utvärdering av i vilken mån mål att sträva mot genomsyrar undervisningen.

Inom nedanstående områden bedömer Skolinspektionen att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls till fullo.

Rektors förtrogenhet

Enligt skollagen ska rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Rektorn på Tällbergs skola har också centrala uppdrag i Bildningsförvaltningen. Rektorstjänsten omfattar idag 80 procent av heltid, där även det centrala uppdraget ingår. I intervjuer och samtal med rektorn, lärare och elever framkommer att rektorn inte är förtrogen med den dagliga verksamheten i Tällbergs skola. Skolinspektionen bedömer att rektorns förtrogenhet med den dagliga verksamheten måste förbättras.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt skollagen vilar det på rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som pedagogisk ledare i skolan har rektorn, enligt läroplanen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Bland annat måste rektorn försäkra sig om att läroplanens mål att sträva mot genomsyrar undervisningen. En förutsättning för att utveckla verksamheten är att tydligt visa vilka resultat som uppnås, utvärdera dessa och bestämma inriktning för att öka måluppfyllelsen. Detta görs inte i Tällbergs skola.

Tillsynen visar att elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationellt fastställda målen inte sammanställs och utvärderas. Inte heller läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot följs upp och utvärderas på skolnivå. I Tällbergs skola uppfyller inte rektorn de krav som läroplanen ställer på rektor angående det pedagogiska ledarskapet för skolan. Detta måste åtgärdas.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Kursplanernas mål att uppnå i slutet av årskurs 5 anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå i samtliga ämnen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå.

Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5, kan rektorn inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår målen i årskurs 5 i kursplanernas

samtliga ämnen. Därmed omöjliggörs en analys av hur väl skolan lyckas med sitt kunskapsuppdrag.

Även för yngre elever saknas en samlad bild av skolans kunskapsresultat förutom vissa resultat i svenska och matematik. Enligt Skolinspektionen är det viktigt att även yngre elevers kunskapsresultat sammanställs på skolnivå och att sådana sammanställningar används i arbetet med att upptäcka elever i behov av stöd samt att vara underlag i skolans övergripande förbättringsarbete.

Skolinspektionen bedömer att skolan systematiskt måste följa upp och utvärdera kunskapsresultaten på skolövergripande nivå i samtliga ämnen i årskurs 5 i förhållande till de nationella målen.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området *Kvalitetsarbete* sammantaget är av icke godtagbar kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som grundar sig på att det systematiska kvalitetsarbetet och skolans kvalitetsredovisning inte uppfyller de krav som författningarna ställer.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen behöver undervisningsmålen ständigt omprövas, resultaten följas upp och utvärderas och nya metoder prövas och utvecklas. Varje skola ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga i arbetet med att nå de nationella målen, utveckla arbetsprocesser, bedöma resultat och vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse

I samtal och intervjuer uttrycker lärarna att detta görs bl.a. i den kontinuerliga uppföljningen av elevernas individuella kunskapsutveckling men att det inte sker på skolövergripande nivå. Exempelvis saknas utvärdering och åtgärder kring elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen samt ett skolövergripande arbete kring hur väl skolan lyckas med att inrikta undervisningen mot målen. Både kunskapsresultat samlade på skolnivå och resultat av skolans värdegrundsarbete bör vara handfasta

utgångspunkter för en sådan systematisk utvärdering och beslut om strategier för att öka måluppfyllelsen.

Skolan bör förbättra sitt systematiska kvalitetsarbete för att kunna bedriva ett medvetet arbete för ökad måluppfyllelse.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Arbetet med kvalitetsredovisning Skolinspektionen främja skolans kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningarna Skolinspektionen innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

I kvalitetsredovisningen Skolinspektionen uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas.

De kvalitetsredovisningar som upprättats i Tällbergs skola de två senaste verksamhetsåren utgår från en kommungemensam struktur där bland annat rubrikerna Resultat och måluppfyllelse i förhållande till nationella mål, Uppföljning av likabehandlingsplan, Elever i behov av särskilt stöd samt rubriken Åtgärder, förbättringar, utvecklingsplan finns med. Skolinspektionen har granskat kvalitetsredovisningarna från år 2005 och framåt och funnit att de inte uppfyller författningens krav på en sådan redovisning. I 2005 års redovisning saknas bedömningar av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats. Vidare saknas en redogörelse för vilka åtgärder skolan ska vidta för ökad måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningarna för verksamhetsåren 2006/2007 och 2007/2008 är identiska bortsett från redovisning av antal elever och lärare. Även i dessa redovisningar saknas bedömningar av måluppfyllelsen. Den utvecklingsplan som redovisas som punkt 8 med rubrikerna "Vad ska göras?", "Hur?", "När?", "Ansvar" och "Uppföljning", i båda kvalitetsredovisningarna är likaledes identiska med undantag för tidsangivelser för åtgärders slutförande och uppföljning. Sammantaget bedömer Skolinspektionen att någon kvalitetsredovisning enligt förordningen inte har upprättats de senaste tre åren. Istället tycks rektorn ha gjort en framskrivning av 2005 års dokument utan beaktande av verksamhetens resultat och utvecklingsbehov.

Skolinspektionen finner därför att Tällbergs skolas kvalitetsredovisning inte är av godtagbar kvalitet.

Stockholm 2009-01-15

Per Eng

Marita Bergman